

IZBORI ZA PREDsjedNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

24.1.2000., 1. krug

Građani Republike Hrvatske su na izborima 24. siječnja po treći put izašli na izbore za predsjednika Republike Hrvatske na oko 7 000 biračkih mjesta u Hrvatskoj i inozemstvu. Cijela Hrvatska bila je jedna izborna jedinica, a na predsjedničkim izborima natjecalo se devet kandidata, šest stranačkih i tri neovisna.

U popise birača upisano je nešto više od 3, 8 milijuna birača u Republici Hrvatskoj, a popis birača u dijaspori broji oko 350 000 birača s pravom glasa.

Izbore je nadgledalo gotovo 400 međunarodnih promatrača i oko 5 000 promatrača nevladinih udruga, od kojih je većina bila akreditirana od strane GONG-a.

UVOD

Izbore za Predsjednika Republike Hrvatske promatralo je preko **4 000 promatrača** GONG-a širom Hrvatske organiziranih od strane 13 regionalnih ureda GONG-a. **Stotinjak mobilnih ekipa** GONG-a obišlo je oko 1 200 biračkih mjesta na kojima nije bilo promatrača GONG-a ili biračka mjesta na kojima su uočeni problemi ili nesporazumi. GONG-ovi promatrči izbore su promatrali i u **dijaspori** i to u: Njemačkoj, Nizozemskoj, Italiji, Austriji, Australiji, Sloveniji, Južnoafričkoj Republici i Francuskoj.

Na statistički izabranih 5% biračkih mjesta u Republici Hrvatskoj, GONG je imao tzv. "PVT promatrače" čija je zadaća bila telefonsko šifrirano dojavljivanje rezultata u "PVT centar" po završetku brojanja glasova i ispunjavanja zapisnika. U PVT centru, rezultati su obrađivani od strane kompjuterskih stručnjaka, statističara i konzultanata te objavljeni na konferenciji za novinare u 24:00h 24.1.2000. godine.

Ponovljeno zanimanje za ove izbore od strane nevladinih udruga, medija, i međunarodne zajednice, doprinijelo je korektnom postotku odaziva građana Hrvatske na izbore, a građani su ponovno pokazali svijest o političkoj participaciji te zrelost koja se očitovala i u političkoj kulturi i toleranciji. Cjelokupnoj atmosferi pridonijela je korektna organizacija izbora od strane članova Državnog izbornog povjerenstva koji su u svojem djelovanju bili vrlo transparentni i otvoreni, ne samo prema političkim strankama i kandidatima, već i prema nevladinim udrugama i medijima. Jedini veći nedostatak izbora bilo je loše vrijeme, odnosno snježne padaline koje su dan ranije zahvatile veći dio Hrvatske, te dio birača nije mogao pristupiti na birališta (Lika, djelovi Dalmacije). Centralni ured GONG-a korektno je surađivao s Državnim izbornim povjerenstvom, gradskim/općinskim izbornim povjerenstvima kao i s većinom biračkih odbora. U rješavanju problema na nekim biračkim mjestima, od strane izbornih povjerenstava i većine biračkih odbora naišli smo na razumijevanje i pomoć.

GONG je organizacijski promatranje i izvještavanje od početka do kraja sproveo na planirani način, bez većih problema i grešaka, tako da je u noći od 25. siječnja u 13 regionalnih ureda GONG-a pristigla velika većina izvještaja svih promatrača i mobilnih ekipa, a u 22:30 uvečer 24. siječnja GONG-ov centar za paralelno prikupljanje i obradu rezultata izbora imao je gotove rezultate temeljene na izvještajima s 5% biračkih mjesta u Republici Hrvatskoj.

Ovaj preliminarni izvještaj temelji se na izvještajima pristiglih iz regija u noći 25.1., kao i na telefonskim dojavama o kritičnim situacijama naših promatrača te građana koji su ostavili osobne podatke. Prelimirani izvještaj napisan je prije finalne obrade svakog pojedinačnog izvještaja, a završni izvještaj ne može biti predstavljen dok svaki pojedinačni izvještaj s biračkog mjesta ne bude posebno obrađen, a službeni rezultati javno objavljeni i potvrđeni. Završni izvještaj GONG-a biti će izdan nakon drugog kruga predsjedničkih izbora, a sadržavati će preporuke i detaljnu analizu uočenih podataka od strane svih promatrača.

SAŽETAK

Opća ocjena GONG-a je da su izbori provedeni korektno, iako dio birača nije mogao ostvariti svoje pravo na glasovanje zbog loših vremenskih uvjeta, nefleksibilnosti državnih institucija, neorganiziranja glasovanja u većini bolnica te neinformiranosti građana o rokovima vezanima uz upis i ispis s popisa birača. Uočen je niz manjih nepravilnosti koje nisu bitno utjecale na tijek izbornog dana, a zaprimljen je manji broj kritičnih dojava.

Iako suočeni s mnogobrojnim nedostacima, većina elemenata izbornog procesa varirala je od korektnog do vrlo zadovoljavajućeg. Politička kampanja protekla je tolerantnom duhu. Od raspisivanja izbora, preko obvezatnih uputa do samog dana izbora, izbori su organizacijski korektno sprovedeni, a rad izbornog povjerenstva bio je u dovoljnoj mjeri transparentan i nezavisan. Obvezatne upute propisivale su djelove izbornog postupka kvalitetnije od samog izbornog zakona, što je posljedica zastarjelosti pojedinih odredbi samog Zakona.

S druge strane, nedovoljno kvalitetna informiranost birača o izbornom procesu propust je tijela za provođenje izbora, medija te predsjedničkih kandidata koji, suočeni s dvotjednom kampanjom, nisu imali dovoljno vremena posvetiti se tom vrlo važnom pitanju, kao ni kvalitetnijoj edukaciji biračkih odbora. Mijenjanje i donošenje mnogobrojnih uputa i pravila, kao i vrlo skromno informiranje javnosti, rezultiralo je zbnjenošću i pravnom nesigurnošću građana.

Opća atmosfera te svi subjekti izbornog procesa mogu biti ocijenjeni korektno s nadom da će tolerancija, pravna regulacija, sloboda medija, informiranost, kao i politička kultura građana odlikovati i svake sljedeće izbore.

GONG

GONG je nestranačka, nezavisna i nevladina organizacija građana utemeljena 1997. godine radi neovisnog i nepristranog nadgledanja procesa izbora u Republici Hrvatskoj. GONG, osim edukacije građana o njihovim biračkim pravima, promovira važnost nadgledanja izbornog procesa u cilju poštivanja izborne procedure i zakona, otkrivanja mogućih nepravilnosti i manipulacija, jačanja povjerenja građana u izborni proces i u izborne institucije te podizanju političke kulture građana Hrvatske.

GONG je do sada nadgledao osam održanih lokalnih i državnih izbora u RH te pet izbora u drugim zemljama i na taj način stekao dragocjeno iskustvo u pripremanju i educiranju velikog broja promatrača na održanim izborima, kako onima 3.siječnja, tako i na predsjedničkim izborima.

1997. GONG je u pokušajima nadgledanja izbora za Županijski dom i lokalnu upravu i samoupravu, te predsjedničkih izbora, bio onemogućen izbore promatrati unutar biračkih mjesta neizdavanjem dozvole od strane Državnog izbornog povjerenstva. Tek je u listopadu 1998.godine, nakon obraćanja Ustavnom sudu RH, povodom neizdavanja dozvole za promatranje izbora za Županijsku skupštinu Dubrovačko- neretvanske županije uspio izboriti svoje pravo na legalno promatranje izbora. Naime, nakon pozitivnog mišljenja i preporuke Ustavnog suda, DIP je dopunama obvezatnih uputa uveo pravo domaćih nestranačkih promatrača na promatranje svih lokalnih izbora.

GONG je donošenje novog izbornog zakona prepoznao kao mogućnost da domaći nestranački promatrači postanu legalni subjekt na izborima, te se u višemjesečnoj kampanji zagovaranja uspio izboriti za Članak 107. Zakona o izboru zastupnika koji propisuje prava i obveze promatrača nevladinih udruga, a koji je zapravo 3/4 prijedloga članka kojim je GONG uspješno zagovarao promatranje izbora od strane nestranačkih promatrača među svim relevantnim političkim subjektima. Državno izborno povjerenstvo je dozvolu za nadgledanje izbora izdalo zainteresiranim nevladinim organizacijama, iako Zakon o izboru predsjednika RH poznaje samo stranačko promatranje izbora.

U sklopu navedene kampanje GONG-a “Mi, građani, promatramo” za izbore za Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora, koja je započela početkom lipnja 1999.godine, GONG je otvorio 13 regionalnih ureda i tako postao jedina nevladina organizacija u Hrvatskoj s mrežom ureda koji pokrivaju područje cijele zemlje, pa tako i u područjima Hrvatske u kojima nema nevladinih organizacija. Na izborima za Zastupnički dom HDS-a, GONG je organizirao promatranje s 5000 promatrača od kojih je većina nastavila promatrati i predsjedničke izbore.

GONG je u svojem radu imao korektnu suradnju te podršku brojnih međunarodnih organizacija. Financijska pomoć pristigla je GONG-u s različitih adresa (USAID-OTI, EU, OSI, Westminster, Freedom House, NED, veleposlanstva Kanade, Velike Britanije, Nizozemske, Japanske, Norveške, Američke i Grčke) te od strane Ureda za udruge Vlade RH. Financijsku ili materijalnu pomoć GONG-u pružile su i brojne ustanove i organizacije u Hrvatskoj, privatne firme, brojne lokalne nezavisne novine, radio stanice i tv postaje, rent-a-carovi, kompjuterske tvrtke, udruge, sindikati i trgovine.

PRAVNI OKVIR I PROVOĐENJE IZBORA

Paralelno s pripremama za održavanje parlamentarnih izbora tekao je i proces raspisivanja izbora koji je pokazao nedorečenost pojedinih odredbi Ustava RH koji ne definira precizno stanje spriječenosti predsjednika Republike.

Izborni zakon

Zakon o izboru predsjednika Republike Hrvatske iz 1992.g. pokazao je svoje nedostatke i potrebu za izglasavanjem novog zakona koji bi detaljno propisao proceduru provedbe izbora, a ne samo načela.

Zakon ne predviđa detaljne upute gdje, kada, kako i tko može sakupljati potpise za predsjedničku kandidaturu pojedinog kandidata, pa je tako došlo do povreda u smislu neravnopravnosti kandidata i utjecaja na birače, posebno na zaposlenike u javnim službama gdje su za pojedine kandidate skupljani potpisi.

Zakon propisuje nestranačka izborna povjerenstva i biračke odbore, iako je u Republici Hrvatskoj ne postoji evidencija članova političkih stranaka, pa je gotovo nemoguće provjeriti članove biračkih odbora. U tom smislu, Zakon o izboru zastupnika u Hrvatski državni Sabor kroz višestranačka izborna tijela omogućava pravednije sudjelovanje političkih stranaka u organizaciji izbora.

Zakon predviđa prisustvo stranačkih promatrača, dok prisustvo domaćih, nestranačkih promatrača nije regulirano. Iako ni Zakon o izboru zastupnika u HDS ne propisuje detaljno prava i obaveza nestranačkih promatrača, mogao bi poslužiti kao dobar temelj za propisivanje takvih prava, iako držimo da i on ostavlja previše nedorečenosti, pa je DIP prisiljen svojim obvezatnim uputama regulirati, između ostalih, i ovo bitno pitanje.

Zakon ne predviđa objavljivanje rezultata za svako biračko mjesto posebno, što smanjuje transparentnost izbornog procesa i otežava jednakost pristupa informacijama za sve građane i

zainteresirane subjekte. Ipak, DIP je obećao objavu izbornih rezultata za svako biračko mjesto posebno što je svakako pozitivan korak u unapređivanju odredbi zastarjelog izbornog zakona.

Provođenje izbora

Sukladno izbornom zakonu, konstituirano je Državno izborno povjerenstvo kao najviše tijelo za provedbu izbora, u istom sastavu kao i za provođenje parlamentarnih izbora, ali bez proširenog sastava kojega su činili predstavnici političkih stranaka.

DIP je svojim postupcima u izbornom procesu potvrdio nastojanja za provođenje transparentnih, a time i slobodnih i poštenih izbora, unatoč otežavajućim okolnostima kao što su neprecizan izborni zakon i vrlo kratki rokovi. Posebno su cijenjene preporuke Koordinacije za promatrače koja je učinila maksimalne napore kako bi se svim promatračima osigurao pravovremeni pristup na biračka mjesta.

Određivanje biračkih mjesta nakon zakonskog roka ponovno je uzrokovalo zbuñenost i pravnu nesigurnost građana, a posebno premještanje 13 biračkih mjesta 23.01.2000.g.

Prepoznavši značaj nestranačkog promatranja, DIP je putem Obvezatnih uputa dao pravo nevladinim udrugama da promatraju izbore. Pokušaj ograničavanja broja stranačkih i nestranačkih promatrača od strane DIP-a zbog tehničkih razloga veličine pojedinih biračkih mjesta, pravovremeno je spriječen odlukom Ustavnog suda RH, koja je zasigurno pridonijela povećanju transparentnosti i povećanju povjerenja javnosti u izborni proces, budući je svaka nevladina udruga i svaka politička stranka predlagatelj kandidata dobila pravo na najmanje jednog promatrača za svako biračko mjesto.

DIP je uvažio primjedbe GONG-a o nekoliko pitanja, od kojih je najvažnije izdavanje prijepisa zapisnika svim promatračima na svakom biračkom mjestu što je jedan od osnovnih ciljeva GONG-a i za buduće izborne postupke.

U provođenju izbora, pravnu nesigurnost za građane uzrokovala je nemogućnost ostvarivanja prava na glasovanje uzrokovana prvenstveno nepreciznim i neadekvatnim zakonskih propisima.

Nefleksibilnost pojedinih državnih institucija uzrokovana strogim tumačenjima zakonskih propisa koji ne predviđaju izvanredne okolnosti uzrokovala je onemogućavanje prava glasovanja biračima koji zbog vremenskih nepogoda nisu bili u mogućnosti vratiti se u mjesta prebivališta na kojima ostvaruju pravo glasa. Ponovo je presudan bio Zakon o popisima birača.

Prema dojavama građana uočeno je da se *dio biračkih odbora nije odazivao na pozive starih*, nemoćnih i nepokretnih osoba, a zakon koji propisuje "pravovremeno" pozivanje biračkih odbora od strane građana, ostavlja mogućnost biračkim odborima da se ne odazovu na takve pozive. Loši vremenski uvjeti i poledica spriječili su dio starijih i nemoćnih građana da osobno pristupe biračkim mjestima, a birački odbori nisu bili u mogućnosti fizički obići sve zainteresirane birače.

Zaprimljene su i dojave bolesnih osoba iz bolnica, koji zbog *neorganiziranja glasovanja u bolnicama* nisu bili u mogućnosti ostvariti svoje biračko pravo. Sličnih dojava bilo je i na prošlim izborima.

Dio građana koji su radili u privatnim firmama i državnim institucijama, dojavili su da im se ne dozvoljava napuštanje posla radi glasovanja čime im je *uskraćeno pravo glasa*.

Dodatnu nesigurnost uzrokovalo je tumačenje DIP-a da je glasovanje bez identifikacijskih dokumenata prihvatljivo ukoliko dva člana biračkog odbora mogu potvrditi identitet birača. Nakon traženja pismenog očitovanja od Državnog izbornog povjerenstva, na kraju izbornog dana utvrđeno je kako glasovanje bez predočanja identifikacijskih dokumenata nije dopušteno.

Iako su birački odbori trebali biti nestranački, zbog nemogućnosti dokazivanja ne-članstva odnosno mogućnosti zamrzavanja članstva u dijelu su bili prisutni predstavnici političkih stranaka.

DIP je donio obvezatne upute za glasovanje u inozemstvu kojima je propisao dokumentaciju potrebnu za glasovanje. Kako su te obvezatne upute u suprotnosti s Zakonom o popisima birača, namjera je DIP-a bila onemogućavanje dvostrukog glasovanja, što je pozitivno. Međutim, ukazuje se potreba i za radom institucija nadležnih za popise birača tijekom cijelog izbornog dana, s osobitom pozornošću na vremenske razlike između Hrvatske i drugih država u kojima se odvija glasovanje.

POLITIČKA KAMPANJA

Opća ocjena kampanja predsjedničkih kandidata je pozitivna.

Kampanje su protjecale u mirnom i tolernatnom duhu uz iznimku nekorektnog ponašanja pojedinih kandidata prema novinarima. Glavni kandidati složili su se oko najbitnijih pitanja razvoja demokratskih procesa u RH, a pozitivno je i naglašavanje gospodarskih tema i građanskih sloboda ispred nacionalističkih sadržaja kojima su obilovale prethodne kampanje. Ova politička kampanja bila je prva u kojoj su kandidati tretirali birače s poštovanjem i borili se za svaki glas pojedinačno, budući su parlamentarni izbori pokazali smjenjivost vlasti koja ne slijedi interese birača.

Zasigurno je pozitivno nastojanje svih medija da podjednako predstave sve kandidate, To je međutim dovodilo i do predstavljanja ideja koje nisu bile od osobitog interesa za birače dok su najvažniji kandidati ostali uskraćeni za dio međusobnih sučeljavanja.

Pojedini mediji prekršili su izbornu šutnju na štetu kandidata, no zabrinjavajuća je i pojava intencioznih članaka suprotnih novinarskoj etici i profesionalizmu neposredno pred početak izborne šutnje.

Hrvatska radio-televizija nije kao javna televizija ispunila dužnost pravovremenog informiranja birača o njihovim pravima, pa je tako jedan od ključnih problema izbora je i **neinformiranost** birača, a posebno se to odnosi na rokove vezane za popise birača. Drastičnim mijenjanjem načina izvještavanja nakon parlamentarnih izbora, Hrvatska radio-televizija pokazala je objektivnost kakvoj bi trebale streniti sve javne televizije

Koalicija nevladinih udruga okupljenih u GLASU 2000, koja bi trebala biti nepristrana, prekoračila je liniju prihvatljivog ponašanja u animiranju birača tiskanjem promotivnog materijala koji se može razumijeti kao pristranost. “Mat u drugom potezu” može diskreditirati i prethodnu koaliciju GLASA 99 koji se, prema toj tvrdnji, dakle, borio za “Mat u prvom potezu”? Isto vrijedi i za “Nokaut u drugoj rundi”, koji osim što predmnijeva “Nokaut u prvoj rundi”(?!), odašilje i nasilnu poruku. Ovo je zabrinjavajuće jer diskreditira i sve one organizacije i pojednice koji ulažu maksimalne napore u poštivanje načela nepristranosti, među kojima je GONG i velika većina ostalih nevladinih organizacija.

GONG pozdravlja držanje vodstva Katoličke crkve koje je zauzelo nepristran stav prema svim izbornim učesnicima. Međutim, pojedini lokalni svećenici nastavili su otvoreno pozivati birače da glasaju za određenog političkog kandidata.

GLASOVANJE I BROJANJE GLASAČKIH LISTIĆA

S obzirom na veliki broj pristiglih izvještaja naših promatrača, vremenski nismo bili u mogućnosti detaljno i precizno obraditi sve izvještaje. Naši promatrači općenito su se pozitivno izrazili o tijeku glasovanja i procesu brojanja glasova, kao i atmosferi koja je vladala na biračkim mjestima.

Izvještaj se temelji na izvještajima regionalnih ureda GONG-a i mobilnih ekipa, te na temelju ne-anonimnih dojava građana.

Mjestimične nepravilnosti:

- nepotpuni birački odbori
- plakati predsjedničkih kandidata u okolici biračkih mjesta
- sugeriranje članova biračkih odbora biračima za koga da glasuju
- prisustvo policije unutar i izvan biračkih mjesta
- nekorektno ponašanje pojedinih biračkih odbora, kao i stranačkih promatrača prema promatračima GONG-a
- nepropisno uređena biračka mjesta (nedostatak prostora, paravana, slike na zidovima...)
- nepotpuno zaprimljeni izborni materijali
- neodlazak nemoćnim i nepokretnim osobama na njihov poziv
- grupno glasovanje
- kršenje izborne šutnje od strane medija
- više glasačkih listića u kutiji od broja birača koji su pristupili glasovanju
- uništavanje glasačkih listića

Najučestalije dojave i uočene nepravilnosti bile su

- Glasovanje bez identifikacijskih dokumenata *što je po mišljenju nekih biračkih odbora i izbornih povjerenstava bilo u skladu sa zakonom ukoliko birački odbor prepoznaje birača.*
- Birački odbori na ovim su izborima bili formalno nestranački, no zbog nemogućnosti dokazivanja ne-članstva odnosno mogućnosti zamrzivanja članstva u svojim strankama, dijelom su ipak bili stranački (što su nam mnogobrojne dojave građana i promatrača potvrđivale),
- Neažurirani popisi birača (umrli, iseljeni...)

Na ovim izborima većina je biračkih odbora pokazala bolje razumijevanje izbornog procesa, zakona i pravila, a većina regionalnih ureda GONG-a, osim zadarskog i splitskog, smatra da su birački odbori bolje organiziraniji i spremniji na suradnju nego na prošlim izborima. Građani Hrvatske s ruralnih područja pokazali su nižu razinu informiranosti i educiranosti što se tiče izbornog procesa i pravila što daje značajne smjernice za budući rad državnih institucija i nevladinih organizacija.

Dojava o kritičnim situacijama bilo je vrlo malo i one uglavnom govore o pokušaju utjecanja na birače, nekoliko listića više u kutijama, zaokruženim biračima koji nisu pristupili glasovanju, prisustvu policije u ili oko biračkih mjesta te nekorektnom ponašanju članova biračkih odbora i stranačkih promatrača. Navedene nepravilnosti nisu mogle utjecati na krajnji ishod izbora, iako su mogla utjecati na atmosferu na biračkim mjestima s navedenim nepravilnostima. Osim toga, ove kritične situacije pokazuju da manji dio građana još nije dosegao potreban nivo političke kulture te su one rezultat ponašanja pojedinaca.

O svim kritičnim situacijama i dojavljenim nepravilnostima obavještavali smo Državno i gradska izborna povjerenstva, kontaktirali s Ministarstvom unutarnjih poslova i svima onima na koje su se određene situacije odnosile te ističemo odličnu suradnju sa svim navedenim institucijama što pokazuje veliki napredak u odnosu na razdoblje iza nas. Raduje nas što su građani u velikom broju ponovno zvali, dojavljivali i komentirali, a posebno nas veseli činjenica da su nam se za savjet i pomoć obraćali i djelatnici javnih službi i ministarstava.

PREPORUKE

Potrebne su izmjene i dopune Zakona o izboru predsjednika Republike Hrvatske u smjeru postignuća demokratskih tekovina.

Nemogućnost dokazivanja ne-članstva u političkim strankama, kao i mogućnost zamrzivanja članstva, dovodi u pitanje nestranačke biračke odbore kakve smo imali na ovim izborima. Stav

Državnog izbornog povjerenstva da su ovakva imenovanja u skladu sa zakonom dokazuje potrebu da se u svakom sljedećem izbornom zakonu dozvoli pravo svim političkim strankama (i neovisnim kandidatima) da kroz višestranačka tijela za provođenje izbora podjednako sudjeluju u njihovoj organizaciji.

Kako su pojedine odredbe izbornog zakona usko povezane s popisima birača, ovime još jednom ukazujemo na potrebu izrade centralne evidencije popisa birača. Popis birača trebao bi se temeljiti na skorom popisu stanovništva, a podaci kao što je nacionalna pripadnost birača ne bi trebali biti dio popisa jer ugrožavaju pravo na privatnost građana. Zakon o popisima birača iz 1992. godine zahtijeva hitne promjene, a popisi birača moraju biti javni dokument dostupan svim političkim strankama, kandidatima, i nevladinim udrugama koje su registrirane za promatranje izbora.

Iako je razumljivo poštivanje propisane zakonske procedure, biračka su mjesta uglavnom nepromjenjena od izbora do izbora. Stoga GONG drži da bi biračka mjesta trebala biti stalna kako bi birači znali gdje će glasovati, a u slučaju manjih izmjena, one moraju biti pravovremene kako bi se osiguralo informiranje birača.

Financiranje političkih kampanja kao i neovisnih kandidata mora biti javno te propisano zakonom kako bi se izbjegle manipulacije oko privatnih donacija i sukoba različitih interesnih grupa. Posebno bi trebalo propisati donacije iz inozemstva i također ih javno prikazati.

Jako zabrinjava i stav Državnog ravnateljstva za državnu upravu i lokalnu samoupravu da su popisi birača za održavanje drugog kruga predsjedničkih izbora zaključeni s popisima birača za prvi krug, što je suprotno Zakonu o popisima birača i što će ponovo onemogućiti dio građana u ostvarivanju biračkog prava. O toj odluci GONG će tražiti očitovanje DIP-a i Ustavnog suda.

Ponovno apeliramo na državne institucije koje sudjeluju u organizaciji izbora da se više posvete informiranju i educiranju građana te biračkih odbora o njihovim pravima i obvezama.

Održani izbori još su jedan značajan korak za Hrvatsku i njene građane u približavanju standardima zemalja zapadne demokracije, a sljedeći izbori, što najviše ovisi o kvalitetnim zakonima i informiranju javnosti, zasigurno će svrstati Hrvatsku uz sam bok zapadnih zemalja demokratske orijentacije. Pozitivne promjene u odnosu države prema građanima mogu biti dobar primjer susjednim zemljama koje streme ka istom cilju: ulazak u europske integracije putem demokratskih promjena.

Suzana Jašić

izvršna direktorica GONG-a